

PRAWO KONSTYTUCYJNE

SEMESTR LETNI 2018/2019

mgr Anna Kuchciak

art. 45 Konstytucji RP

1. Każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd.

2. Wyłączenie jawności rozprawy może nastąpić ze względu na moralność, bezpieczeństwo państwa i porządek publiczny oraz ze względu na ochronę życia prywatnego stron lub inny ważny interes prywatny. Wyrok ogłaszany jest publicznie.

art. 77 Konstytucji RP

1. Każdy ma prawo do wynagrodzenia szkody, jaka została mu wyrządzona przez niezgodne z prawem działanie organu władzy publicznej.

2. Ustawa nie może nikomu zamykać drogi sądowej dochodzenia naruszonych wolności lub praw.

art. 78 Konstytucji RP

Każda ze stron ma prawo do zaskarżenia orzeczeń i decyzji wydanych w pierwszej instancji. Wyjątki od tej zasady oraz tryb zaskarżania określa ustawa

art. 79 Konstytucji RP

1. Każdy, czyje konstytucyjne wolności lub prawa zostały naruszone, ma prawo, na zasadach określonych w ustawie, wnieść skargę do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie zgodności z Konstytucją ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o jego wolnościach lub prawach albo o jego obowiązkach określonych w Konstytucji.
2. Przepis ust. 1 nie dotyczy praw określonych w art. 56.

PRAWO DO SĄDU

Elementy prawa do sądu to (w szczególności):

- prawo dostępu do sądu (tj. prawo do uruchomienia procedury przed sądem);
- prawo do odpowiedniego ukształtowania procedury sądowej (z uwzględnieniem wymogów sprawiedliwości i jawności);
- prawo do wyroku sądowego (tj. prawo do otrzymania wiążącego rozstrzygnięcia danej sprawy przez sąd) – na podst. wyroku TK z 9 czerwca 1998 r., K 28/97

+ 77 ust. 2 Konstytucji RP

JAWNOŚĆ ROZPRAWY

przewidziano możliwość odstąpienia

– ograniczenia, np. art. 359 i 360 ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (t.j.: Dz.U. z 2018 r., poz. 1987 ze zm.).

PRAWO DO WYNAGRODZENIA SZKODY WYRZĄDZONEJ PRZEZ NIEZGODNE Z PRAWEM DZIAŁANIE ORGANU WŁADZY PUBLICZNEJ

+ art. 417-417² ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (t.j.: Dz.U. z 2018 r., poz. 1025 ze zm.).

WYŁĄCZENIE MOŻLIWOŚCI ZAMKNIĘCIA PRZEZ USTAWĘ DROGI SĄDOWEJ DLA DOCHODZENIA PRZEZ JEDNOSTKĘ JEJ KONSTYTUCYJNYCH WOLNOŚCI I PRAW

PRAWO DO ZASKARŻANIA ORZECZEŃ I DECYZJI WYDANYCH W I INSTANCJI

(WYJĄTKI W USTAWIE)

PRAWO DO SKARGI KONSTYTUCYJNEJ

nie dot. prawa azylu

art. 80 Konstytucji RP

Każdy ma prawo wystąpienia, na zasadach określonych w ustawie, do Rzecznika Praw Obywatelskich z wnioskiem o pomoc w ochronie swoich wolności lub praw naruszonych przez organy władzy publicznej.

+ art. 208-212 Konstytucji RP oraz ustawa z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t.j.: Dz.U. z 2018 r., poz. 2179 ze zm.; dalej: ustawa o RPO)

W N I O S E K

art. 10 ustawy o RPO

Wniosek kierowany do Rzecznika jest **wolny od opłat, nie wymaga zachowania szczególnej formy, lecz powinien zawierać oznaczenie wnioskodawcy oraz osoby, której wolności i praw sprawa dotyczy, a także określać przedmiot sprawy.**

art. 11 ust. 1 ustawy o RPO

Rzecznik po zapoznaniu się z każdym skierowanym do niego wnioskiem może:

- 1) **podjąć sprawę,**
 - 2) **poprzestać na wskazaniu wnioskodawcy przysługujących mu środków działania,**
 - 3) **przekazać sprawę według właściwości,**
 - 4) **nie podjąć sprawy**
- zawiadamiając o tym wnioskodawcę i osobę, której sprawa dotyczy.

art. 12 ustawy o RPO

Podejmując sprawę Rzecznik może:

- 1) **samodzielnie prowadzić postępowanie wyjaśniające;** + art. 13 ustawy o RPO
- 2) **zwrócić się o zbadanie sprawy lub jej części do właściwych organów, w szczególności organów nadzoru, prokuratury, kontroli państwowej, zawodowej lub społecznej;**
- 3) **zwrócić się do Sejmu o zlecenie Najwyższej Izbie Kontroli przeprowadzenia kontroli dla zbadania określonej sprawy lub jej części.**

po zbadaniu sprawy Rzecznik może (art. 14 pkt 1-8 ustawy o RPO), m. in.: skierować wystąpienie (do organu, organizacji lub instytucji, w których działalności stwierdził naruszenie wolności i praw człowieka i obywatela) + art. 15 ustawy o RPO

R Z E C Z N I K P R A W O B Y W A T E L S K I C H

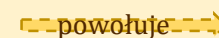
art. 208 ust. 1 Konstytucji RP

Rzecznik Praw Obywatelskich **stoi na straży wolności i praw człowieka i obywatela** określonych w Konstytucji oraz w innych aktach normatywnych.

art. 210

Rzecznik Praw Obywatelskich jest w swojej działalności **niezawisły, niezależny** od innych organów państwowych i **odpowiada jedynie przed Sejmem** na zasadach określonych w ustawie.

Sejm za zgodą Senatu

w n i o s e k :
Marszałka Sejmu
albo
grupy 35 posłów

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

- wymagania wobec kandydata – art.2 ustawy o RPO,
- 5- letnia kadencja (ta sama osoba maks. dwie kadencje) – art. 5 ustawy o RPO,
- przysługuje immunitet – art. 211 Konstytucji RP,
- możliwość odwołania przed upływem kadencji – art. 7 ustawy o RPO.

art. 16 ustawy o RPO

1. W związku z rozpatrywanymi sprawami Rzecznik może przedstawiać właściwym organom, organizacjom i instytucjom oceny i wnioski zmierzające do zapewnienia skutecznej ochrony wolności i praw człowieka i obywatela i usprawnienia trybu załatwiania ich spraw.

2. Rzecznik może również:

- 1) występować do właściwych organów z wnioskami o podjęcie inicjatywy ustawodawczej bądź o wydanie lub zmianę innych aktów prawnych w sprawach dotyczących wolności i praw człowieka i obywatela;
 - 2) występować do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskami w sprawach, o których mowa w art. 188 Konstytucji;
 - 3) zgłosić udział w postępowaniu przed Trybunałem Konstytucyjnym i brać udział w tym postępowaniu;
 - 4) występować z wnioskami do Sądu Najwyższego o podjęcie uchwały mającej na celu wyjaśnienie przepisów prawnych budzących wątpliwości w praktyce lub których stosowanie wywołało rozbieżności w orzecznictwie.
3. W przypadku wystąpienia przez Rzecznika do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem, o którym mowa w ust. 2 pkt 2, informuje on o tym Rzecznika Praw Dziecka, jeżeli wniosek dotyczy praw dziecka.

art. 212 Konstytucji RP

Rzecznik Praw Obywatelskich **corocznie informuje Sejm i Senat o swojej działalności oraz o stanie przestrzegania wolności i praw człowieka i obywatela.** + art. 19 ustawy o RPO

art. 72 ust. 4 Konstytucji RP

Ustawa określa kompetencje i sposób powoływania Rzecznika Praw Dziecka.

+ustawa z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (t.j.: Dz.U. z 2017 r., poz. 922 ze zm.; dalej: ustawa o RPDz)

art. 1 ust. 1-2 ustawy o RPDz

2. Rzecznik Praw Dziecka, zwany dalej Rzecznikiem, **stoi na straży praw dziecka** określonych w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, Konwencji o prawach dziecka i innych przepisach prawa, z poszanowaniem odpowiedzialności, praw i obowiązków rodziców.

3. Rzecznik przy wykonywaniu swoich uprawnień kieruje się dobrem dziecka oraz bierze pod uwagę, że naturalnym środowiskiem jego rozwoju jest rodzina.

art. 7 ust. 1 ustawy o RPDz

Rzecznik jest w swojej działalności **niezależny** od innych organów państwowych i **odpowiada jedynie przed Sejmem** na zasadach określonych w ustawie.

Sejm za zgodą Senatu

w n i o s e k :

Marszałka Sejmu ,

Marszałka Senatu,

grupy 35 posłów

lub

co najmniej 15 senatorów;

powołuje →

RZECZNIK PRAW DZIECKA

- wymagania wobec kandydata – art. 1 ust. 4 ustawy o RPDz,
- 5- letnia kadencja (ta sama osoba maks. dwie kadencje) – art. 6 ustawy o RPDz,
- przysługuje immunitet – art. 7 ust. 2 ustawy o RPDz,
- możliwość odwołania przed upływem kadencji – art. 8 ustawy o RPDz.

art. 9 ustawy o RPDz

1. Rzecznik podejmuje działania przewidziane w ustawie z własnej inicjatywy, biorąc pod uwagę w szczególności informacje pochodzące od obywateli lub ich organizacji, wskazujące na naruszanie praw lub dobra dziecka.

2. Rzecznik powiadamia osobę lub organizację, która zgłosiła informację o naruszeniu praw lub dobra dziecka, o zajętych przez siebie stanowisku, a w przypadku podjęcia działania – o jego skutkach.

uprawnienia Rzecznika Praw Dziecka

art. 10 ustawy o RPDz

art. 12 ust.1 ustawy o RPDz

Rzecznik **przedstawia Sejmowi i Senatowi, corocznie, nie później niż do dnia 31 marca, informację o swojej działalności i uwagi o stanie przestrzegania praw dziecka.**

Prezentacja została przygotowana na podstawie:

→ Banaszak B., *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej: komentarz*, Warszawa 2012 r.;

→ Banaszak B., *Prawo konstytucyjne*, Warszawa 2015 r.;

→ Garlicki L., *Polskie prawo konstytucyjne: zarys wykładu*, Warszawa 2016 r.;

→ Jabłoński M., Jarosz-Żukowska S., *Prawo konstytucyjne w formie pytań i odpowiedzi*, Wrocław 2003 r.